

zaveda, kako globoko smo kot narod razdvojeni ta si bo svest, kako težko nam je priti do enotnih idejnih smernic in temeljev brez katerih ni mogoče postaviti trdne zgradbe narodnega šolstva in vzgojstva. Vprašanje izobrazbe, vzgoje in izbora učiteljskega naraščaja pa je središnje vprašanje vsega vzgojstva, zato smo se obotavljali ga ločeno obravnavati, ampak smo ga hoteli obravnavati kot celoto kakor je to poskušal Franjo Zgeč v svojem lepem delu: »Problem vzgoje najširših plasti našega naroda«. Zato se je samo mimogrede in slučajno omenjala potreba po akademski izobrazbi učiteljsstva in unilivno je, da ni napravila preveč resneza utiša. Ne spominjam pa se, da bi bil kje srečal zahtevo po fakultetni izobrazbi ljudskošolskega učiteljsstva ki bi jo sam moral označiti kot iluzorno ampak povdarjala se je le akademska izobrazba.

Samo po sebi se razume, da nam ne gre za besedo. A beseda »akademska« najtočneje označuje to v čemer se naša zahteva razlikuje od drugih reformnih predlogov: **da se namreč učiteljsko poklicno izobrazovanje loči od splošnega, da se zani zahteva ista zrelost, kot za višokošolski študij vobče in nadalje, da bodi učiteljsko izobraževališče v čim tesnejši zvezi z univerzo, od koje pričakujemo, da z veseljem pride nasproti vsem težnjam po naobrazbi v mejah, ki jih stavi ozir na njen znanstveni značaj in višino.** Zahteva, da se nudi ljudskoškemu učiteljsstvu splošna izobrazba po načelih ki so merodajna za višjo izobrazbo, je v Nemčiji uzakonjena v ustavi in tudi v Avstriji se pripravljata tozadeven zakon. Za to zahtevo govori mimo drugih tudi dovolj praktičnih razlogov, o kojih v drugi priliki spregovorim. Omenjam le eno, da ni treba, da bi bil učiteljski študij radi tega daljši, kot ga predlagajo drugi manj radikalni reformatorji za mnoge bi bil celo ceneji. Ne razujem da bi bilo to kar je drugod že uzakonjeno in za kar govorijo tehnični stvarni, vmes tudi ekonomski razlogi, tako iluzorno, da se označuje ta stremjenja kot nerealna in neresna.

Eno nam bo menda brez ugovora vsak priznal: da je osnovnoškolsko učiteljsvo ne le upravičeno ampak naravnost dolžno, da si ustvari o učiteljski izobrazbi svoj idealni program kakor mu ga narekujejo ne glede na praktične težkoče stvarni ozir na veliko vzgojno nalogo, ki mu je poverjena ved narodom. Da tega ideala tako hitro ne dosežemo da pride do kompromisov in da dobimo morda samo surrogat tega, kar zahtevamo, zato bodo že drugi skrbeli. Vendar pa smo prepričani da smo se znebili z avstrijskim rodstvom tudi glavnih činiteljev ki so zavirali povzdigo in reformo učiteljske izobrazbe. V dobi kulturne demokracije, ko se vedno bolj povdarja potreba socializiranja duhovnih vrednot in potreba takozv. ljudskih visokih šol se pač smemo nadejati da naišejo stremjenja da se nas čimboli usposobi za to delo razumevanje pri vseh uvidenih ljudeh. Opazujemo pa da so celo oni naši prijatelji iz akademskih krogov, ki kažejo največje zanimanje za vzgojno vprašanje in največ simpatij za naš stan, nenaklonjeni zgorajšnjim našim težnjam. Razlagam si to iz dejstva ki sem ga že omenil da niso nikdar slišali od nas glob-

je utemeljivne naše zahteve in imajo zato utis da je to zgolj stanovski postulat, ki smo ga prevzeli od nemškega učiteljstva, ker nam ugaja in nam akademski titul imponira. (Konec prih.)

Razprave o programu UJU.

MORALNI POUK V OSNOVNI ŠOLI V FRANCIJI.

V svojem referatu o »Programu UJU« na državni skupščini v Sarajevu navaja g. Jovanović moralni pouk kot nov predmet v osnovni šoli. Glasovi so za in proti. Poglejmo, kako se poučuje ta predmet v Franciji.

V učni načrt je bil sprejet leta 1882. Tvori del moralne vzgoje. Njegov cilj je dokazovati otroku dolžnosti, seveda kolikor je njegovi starostni stopnji primeren. Ta pouk smatramo potrebnega zlasti demokrati. Kakor že stari filozofi, je tudi Montesquieu rekel, da je čednost velika gonilna sila ljudske vlade. Ako državljani uživajo svobodo, jim jo mora njih vest omejevati. Moralni pouk mora tvoriti moralno enotnost narodovo. Narodna vzgoja temelji na pojmih dolžnosti in pravice.

Moralni pouk se poučuje kot samostojen predmet razen na najnižji stopnji (section enfantine), kjer ga posreduje priprosto pripovedovanje in memoriranje pesem in povesti združenim z vajami pri pouku in v prostem času. Posebna paznja učiteljeva glede otrok pri katerih je opazil kako napako ali kako porajajočo se pregreho.

Na elementarni stopnji (cours élémentaire) izhaja moralni pouk od povesti, zgleđa, ki ga učitelj živo pripoveduje in ki mora vplivati bolj na srce nego na razum. Učenci sami osnamejo nauk, učitelj ga izrazi v načelu, maksimi ki jo otroci prepričejo in nauče na pamet.

Na srednji in višji stopnji (cours moyen et supérieur). Postopek isti kot na elementarni stopnji, samo da učitelj bolj vpliva na razum poučuje še bolj metodično in natančno ter razloži pripomočke za spoznavanje dolžnosti. Kot izhodišče tvori na tej stopnji vest, moralni zakon in obveznost. Učitelj vzbuja čustvo in pojem dolžnosti in odgovornosti. Vsaki učni sliki sledi pismen posnetek, ki se združi s kratko maksimo in nauči s posnetkom vred na pamet. Pri posebno važni tvarini pripiše učenec k načelu svoj osebni sklep, n. pr. govoril bom resnico itd.

Po načrtu je snov za srednjo stopnjo sledeča:

I. Otroci v družini in šoli. Dolžnosti proti staršem in stari staršem. Dolžnosti bratov in sester. Dolžnosti proti služinčadi. Otrok v šoli. Domovina.

II. Dolžnosti proti samemu sebi. Težlo. Zunanje dobrine (varčevanje, delo itd.) Duša. Dolžnosti proti drugim ljudem. Dolžnosti proti Bogu.

NB. Uradna navodila dodajajo še tem načrtom glede verskega pouka sledeče: Učitelj naj navaja otroka razumevati in čutiti, da je prvo spoštovanje, ki ga je dolžan božanstvu, je pokorščina božjim zapovedim, kakor mu jih odkriva njegova vest in razum. Verski pouk oskrbuje družina in cerkev, moralni šola. Učitelj ne nadomestuje niti duhovnika, niti družinskega očeta, prizadevati se mora skupno

z njima ustvariti iz vsakega otroka poštenega državljana opirati se mora na dolžnosti, ki zblizujejo ljudi in ne na dogme, ki jih ločijo.

Višja stopnja obsega po učnem načrtu socialno moralno. Snov: Družina. Družba (pravičnost, bratstvo ljubezen). Domovina (razlika med dolžnostjo in lastnim interesom med pisanim in moralnim zakonom).

Kot potrebni pogoji za uspeh moralnega pouka je seveda prepričanost, s katero se podaja in zgleđ učiteljev. Ne samo v šoli, posebno izven šole se lahko sodi o vrednosti tega pouka. Zato je treba posebno praktičnih dejanj in navade. Otroci se pa morajo priučiti moralni kot čitanju in računstvu.

Knjiga o morali ni potrebna, nadomestuje jo beležnica s posnetki vseh učnih slik in nasvetov. Knjiga tvori le pripomoček učitelju. — Prednost pred junaškim zgodovinskim zgleđom je dati zgleđom iz vsakdanjega življenja, ki naj pokažejo koliko je lahko skritega junaštva v naskromnejših življenjskih prilikah.

Velike važnosti je nauk, ki zaključuje vsako učno sliko ki naj bo zmeren in kratek pravi pedagog Marion. Izraža s svojo kategorično obliko gospodovalno povele razuma.

— **O programu UJU** je razpravljala pri Celjskem učiteljskem društvu dne 10. junija tov. Lud. Potočnik. Tovariši so posele pridno v debato in se je sklenilo referat in tozadevne izpremenjavalne predloge poslati glavnemu referentu.

Ferijalni Savez učiteljstva.

— **Vsem članom icam 152 uč. podr. F. S. za kočevski okraj!** Razposlal sem »Dačke legitimacije« vsem članom icam; tudi onim ki niso poslali ne fotografij in ne denarija. Rok 15. junija, priznam, se iz gotovih vzrokov pri nekaterih ni uopeševal. »Dačke legitimacije« naj potrdi tudi šolsko vodstvo skupno z popisanimi objavami. A l m a n a h i bodo dotiskani šele koncem junija. Oni, ki žele dobiti »Almanah« na počitniški naslov prosim, da mi pošljejo frankirano pismo z naslovom, ostalim pošljam na šolska vodstva. Prosim ponovno poravnajte družtvene obveznosti tako! Članice drugih okrajnih učiteljskih društev, ki so vpisani v našo podružnico, so dolžni plačevati članarino do začetka šolskega leta 1923/24. naši podružnici, šele potem lahko pristopijo v uč. P. F. S. dotičnega okraja, ko jim izstavimo članško izkaznico s potrjeno pristopnino in družtveno članarino. Razne predloge itd., z ozirom na juljski kongres F. S. sprejema do 13. julia — S. M., t. č. predsednik Vel. Lašče.

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

— **Na državni vinarski in sadjarski šoli v Mariboru** priču novo šolsko leto dne 15. septembra t. l. Šola je dvoletna. Ž nio je v zvezi internat za gojence. Zavod ima predvsem namen, da izobrazuje kmetijske sinove ki ostanejo do končani kmetijski šoli doma na kmetijskem gospodarstvu. Taki imajo pri sprejemu prednost pred vsemi drugimi. Kolekovane, lastnoročno pisane prošnje na celo polo (kolek 13 Din) za sprejem je pošiljati rav-

nateljstvu državne vinarske in sadjarske šole v Mariboru do 25. julia t. l.; prošnji se morajo priložiti: 1. krstni list, 2. domovnica, 3. odustnica, odnosno zadnje šolsko izpričevalo 4. spričevalo o нравnosti pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kake druge šole, 5. izjava staršev odnosno varuha, s katero se ti zavezujejo plačevati stroške šolanja 6. obvezna izjava staršev ali varuha ki reflektirajo na državni ali kak drugi štipendiji iz javnih sredstev, da bo njih sin ali varovanec ostal pozneje na domači kmetiji, v nasprotnem slučaju pa povrnejo zavodu sprejete zneske podpor iz javnih sredstev; ravno tako ako učenec samovoljno predčasno ostavi zavod; štipendist, ki nepovoljno napreduje, zgubi štipendijo. — Za sprejem je potrebna starost najmanj dovršenih 16 let ter z dobrim uspehom dovršena najmanj ljudska šola. Sprejemali se bodo pridni, dovolj nadarjeni zdravi kmetijski sinovi ki ostanejo po končani šoli doma. Sprejme se tudi nekaj eksternistov (izven zavoda stanujočih učencev). O sprejemu v šolo odloča tudi uspeh sorojenega izpita iz slovensčine in računstva, katerega so oproščeni samo absolventi meščanske ali kake nižje srednje šole. Ob vstopu v zavod se mladeniči preiščejo po zdravniku zavoda: ako njih zdravstveno stanje ni dovoljno, se odklonijo. Oskrbovalna znaša do preklica mesečno 240 dinarjev. Plačuje se v naprej v dveh enakih polletnih obrokih. Sinovom ubožnih posestnikov se moreto dovoliti popolnoma ali do polovice obrota državna mesta. V tem slučaju je treba podpreti prošnjo z uradno (od občinskega ali davčnega urada) potrjenim ubožnim izpričevalom. — Absolventi te šole uživajo uzodnost po členu 8. zakona o ustroju vojske t i skrajšanem vojaško službovanje (dvaški rok) pod pogojem, da ostanejo pozneje na lastnem domu.

Iz Jugoslavije.

— Pokrajinska skupščina v Ptuj.

Društveni predsedniki naj naznajo število izkaznic, ki jih potrebujejo za polovično vožnjo v Ptuj. Opozarjamo na zahtevano klavzulo, ki smo jo priobčili v zadnji številki Tovariša in jo mora vsak udeleženec napisati na obratno stran izkaznice. — Ptujsko društvo želi, da se mu prijavi udeleženci naj kasneje do 2. julija. Zajedno sporoča društvo, naj se vsak točno drži odkazanih gostil in prenočišč. Noveben naj ne pozabi gesla »Svoji k svojim! Narodne gostilne in tvrdke bodo označene z narodnimi oznaki. — Vozovnic naj člani ne oddajo na ptujski postaji, ker so veljavne tudi za povratek. — Vse člane širjega sosveta, delegate in tudi vse članstvo opozarjamo na Poslovnik UJU pover. Ljubljana, ki je izšel kot I. zvezek naše Stanovsko-strokovne knjižnice, da ga vestno prešturirajo, ker se letos prvič vrši pokrajinska skupščina po tem novem poslovniku. — Vse člane Samopomoči opozarjamo, da se vrši občni izbor v nedeljo dne 8. avgusta ob 8. uri zjutraj, torej eno uro pred začetkom skupščine v Ptuj. Lokal objavimo v prihodnji številki. — Delegati naj pridejo v Ptuj že z dopoldanskim vlakom, ker pride popoldanski vlak šele ob 1/2 18. uri in zato, da prisostvujejo sejam odsekov v smislu § 21 e). Delegati, ki žele sode-

LISTEK.

Izlet Barjanov na Golo.

Dne 14. t. m. je napravila barjanska šola svoj majniški izlet na Golo nad Izgom. Namen ji je bil da si mladina ogleda z ledenega razglednega hriba pod vznožjem razprostirajočo se barjansko ravnino pa vso panoramo ki jo nudi razgledišče — in pa da si barjansko učiteljstvo ogleda torišče kjer razvija svojo izredno marljivost mladi tovariši Ljubič od katerega je že tako mnogo slišalo.

Prvi namen je bil dosežen v polni meri. Mladina je korakala vseh 14 km dalje čila in vedra in vsa pot tja in nazaj je bila polna šal in nedolžnih otroških dovtipov, bivanje na Golem pa polno veselih iger, petja in smeha.

In drugi namen?

Ta pa je presegal naše pričakovanje!

Ljubeznivji Ljubič nas je prijazno sprejel, nas peljal najprej v lično golsko cerkev in potem po hribu naokrog kjer nam je bil geografski in prav dober krajevni zgodovinski tolmač.

Končno nas je peljal tudi v šolo. Pa prav je imel, da je to storil nazadnje!

Ali ste že videli kdaj kako beraško, raztrgano mrtvašnico? No — prav malo ali pa nič boljša ni in nič večja! In pa niti pedi zemlje vrtiča krog nje, in Ljubič ima samo po dobroti župnika posajenih ob notu na župnikovem svetu 10. deloma cepljenih deloma necepljenih šinkov.

In učilnica? Bog se usmilil! Mali prostor je natrpan s klopmi prav do šolske table, ki stoji na mizi — katedra nikjer — in ljubi naš Ljubič je dobesedno obsojen, da brez prestanka med poukom stoji in stoji — in uči — vsaj skoraj nima kamor da sede! In ta mrtvašnica obseza zgolj to sobo — in stranišče — leseno — je prislisleno tam zunaj na steno izpostavljeno vetru in vihri!

O — vi Golani — ki imate krasno cerkev krasno župnišče in lične domove — kaj vas ne boli srce da je vaša nadarjena mladina natrpana v tak — za učilnico neprimeren prostor in da je govejl hlev marsikaterega kmeta v primeri z vašo šolo že grad?

Da, bolelo nas je srce in pomilovali smo tovariša Ljubiča ki mora delovati v takem posloju. In pri tem stanju učitelj daleč proč sredi vasi ker je tista podrtja pomaknjena venkaj iz vasi, kakor da se je sramujejo že vaščani sami!

Tisto stanovanje, ena sama soba in kuhinja pa je Ljubiču sedaj tudi že odpovedano ker je hiša prešla na novega lastnika — in tako je ljubi naš Ljubič na cesti!

Obupal bi v takih razmerah vsakdo na tem mestu, obupuje pa ne Ljubič, ampak — tih in skromen kakor je — razvija vso svojo marljivost, kakoršna bi bila vredna boljših razmer!

Po kosilu, ki smo ga imeli po župnikovi prijaznosti v župnišču, priredil je Ljubič na svojem odru z golske šolske mladino nam Barjanom šolsko predstavo, ki nas je vseskozi iznenadila.

Že oder sam! Pod mogočnim kozolcem vam je naravljen tako prostoren in čeden oder in so kulise in je zastor tako plastično in dobro naslikan da bi tega ne pričakovali niti v vaseh, ki so bližje človeški civilizaciji, kakor pa je vas Golo. Prostor za poslušalce pa je zračen in hladen ki mora biti vsem vaščanom ob polletni vročini prijetno zbirališče osobito, ako se jim nudi taka zabava, kakor se je nudila nam.

Nastopili so golški fantiči in deklčiči — sami majhni črnij — v raznih deklamacijah in igrati tako izborna, da smo se

vsji čudili. Vse je bilo podano tako nazorno in s takim povdalkom da prekašajo ti mladi Golani marsikatere enake igralce no večjih krajev, kakor pa je ta.

No — kaj pa je to danes takega? Vsaj čitamo ođ enakih predstav danes že iz vseh krajev!

Res je. A drugod je bila ledina že zdavnaj preorana in se vidi na krasnih šolskih stavbah, da je ljudstvo že jako izobraženo in dovzetno na take stvari in da zanije tudi rado kaj žrtvuje. In pa na drugih šolah sta dva trije in še več učiteljev ki si delo razdele — in tako gre vse — četudi ne lahko, pa vsaj ne s tolikim naporom.

Tu pa? Lahko trdim, da je Ljubič sam ledino zoral, jo prebranal in jo poseval sam dan za dnem z novim klenim zrnem — z novo setvijo, ki naj donasa bogate žetve!

Komu? Niemu?

V prvi vrsti narodu! Golanom! V srcih in dušah golske mladine mora rasti samozavest poštenost in rodoljublje, ki bo odlikovala odrasle mladeniče in mladenke, da bodo drugim v vzgleđ!

Pa tudi Ljubič mora biti deležen žetve! Iz ust marsikaterega Golana sem slišal že preč, kako cenj svoiega učitelja in to že je za Ljubiča bogata žetev! Bogata

lovati v odsekah, naj to javijo že pred sejo širjega sosveta poverjeniku.

— **Okrajni šolski nadzornik tov. Pavel Flerč** je imenovan v ministrstvo prosvete v Beogradu. S tem je rešena ena naših zahtev, ki smo jo predložili že dvema drž. skup. UJU, da isto izposluje pri ministrstvu prosvete imenovanje enega uradnika v ministrstvu iz vrst slovenskega učiteljstva.

— Zveze vlakov za pokrajinsko skupščino v Ptuj.

Odhod iz:	5 25	8 32	16 5	21 10	4—
Maribora
Zidanega mosta	1 30	7 6	13 51	19 35	1 48
Ljubljane	23 52	5 28	12 10	17 55	0 32
Zagreba	22 76	—	9 34	16 31	22 46
Prihod v Ptuj	6 47	9 52	17 19	22 24	4 42
Zagreba preko Zagorske proge	4 25	11 40	16 45
Varaždina	3 12	6 57	14 37	17 43	22 4
Kotoribe	1 10	6 30	14 30	19 40	23 14
Čakovca	3 51	7 36	15 36	21 20	23 59
Prihod v Ptuj	5 5	8 46	16 46	22 53	0 50
Iz Ptujja proti Čakovcu	4 48	6 53	9 56	17 22	22 26
Iz Ptujja proti Pragerskem	0 51	5 7	8 50	16 51	23 3

* Samo ob nedeljah.
Debel tisk je brzovlak.

— **Dopisnike, ki se žele udeležiti kongresnih izdaj »Učiteljskega Tovarša«** prosimo, da nam primerne članke in dopise, ki naj bi prišli v teh dneh v list pošljejo s to oznako na uredništvu.

— **Naša prosveta.** V smislu blejskih resolucij smo dolžni, da zasledujemo delovanje našega učiteljstva na prosvetnem polju in obenem žigosati zaviranje tega gibanja od strani naše duhovščine, ki si hoče vsakršno grupiranje ljudstva — naj bo še tako koristno — prilačiti v svoje politične namene. Kot kronist sem omenil v 22. številki da je Komenda pri K. v tem oziru nainesrečnejši kraj. Dokler sedi učitelj za pečkomo mu je zasigurana strpljivost, če hoče delovati ob strani one gospode, ki je zasiguran za vse napake, kakor hitro pa se zganje v najnedolžnejšem javnem pojavu, ima že bič nad glavo. To in nič drugega nisem konstatiral in se le čudim, da tov. V. drugače čita, kakor je pisano in v svojem odgovoru v številki 24. razkriva kar sem jaz previdno zamolčal. Da bi bila Komenda nesrečen kraj radevolje prekličem, kajti težko je dobiti na deželi kraja, kjer bi ljudstvo samo ustanavljalo društva in **prosililo** učiteljstvo za sodelovanje a če bi to ne uspelo da išče pomoči v sosednjih občinah. Hvalevredno je, da ima K. nekaj mož, ki se požrtvovalno zavzemajo za preganjano učiteljstvo, in se pri intervencijah naslanjajo na pomoč tovarišev, ki so v vsakršnem boju preizkušeni. — Glede sokolske prireditve omenjam le, da je bila to »prva javna predstava«, da sta sodelovali 2 domači 1 zunanja učiteljica med gledalci pa smo bili le 3 zunanji učitelji. Javni delavci rabijo moralne, ne materialne podpore.

I. L.

— **Ker na Vidovdan** (28. t. m.), 29., 30. t. m. in 1. julija tiskarna ni v obratu, nismo mogli uvrstiti dopisov, ki smo jih prejeli šele v torek in tudi v prihodnjo številko uvrstimo samo one dopise, ki so že postavljeni. Prihodnja številka izide radi skupščine že v torek 2. julija.

— **Iz mestnega šolskega sveta v Ljubljani.** O zadnji redni seji mestnega šolskega sveta, ki se je vršila dne 5. junija 1923 smo prejeli nastopno obvestilo. Predsednik proglašal sklepčnost, pozdravi navzoče, med njimi nove zastopnike mestne občine v mestnem šolskem svetu z dostavkom da se izreče bivšim za mnogoletno marljivo sodelovanje pismena za-

zetev da mora doleteti njeza tudi od strani pristojnih šolskih oblasti ki ne morejo, da ne bi opazile ogromnega dela, ki ga vrši Ljubič med narodom in ga bodo zato primerno nagradile.

O Golanih se je Ljubič prav dovoljno izražal, tako dovoljno da vkljub kričečim šolskim razmeram še ne misli iti z Golca če le dobi do jeseni drugo stanovanje.

Morda na se Golani vendar enkrat vzbude na vstopih v vrsto onih, ki jim je skrb za njihove otroke njih prva in pravi glavna skrb in postavijo svoji mladini šolsko poslanje ki je bo vredno! Saj njihov otroci so nadarjeni in vredni boljših šolskih prostorov.

Proti večeru šele smo se vračali domov in nesli seboi utise, ki nam ostanejo neozabni!

Tu semkaj — na Golo — bi moral poročati marsikateri mlad učitelj ki ima najrazličnejše izvovore da prikrije s vlaščim prizanesljivostjo svojo nedelavnost! Kar zmore Ljubič na Golem bi zmogel marsikdo lahko na ugodnejših tleh.

Franc Črnogoj.

hvala, kar se soglasno sprejme. Na znanje se vzame poročilo o bistvenih prezidialnih izza zadnje upravne dobe in odobri se zapisnik zadnje redne seje z dne 23. marca 1923 brez ugovora. Poročili o personalnih in pa o daljših dopustih izza zadnje seje dovoljenih ali na prošnih, se ugotovita. Za razpisana učna mesta na II., IV. in V. mestni deški osnovni šoli se predložijo višjemu šolskemu svetu termost predlogi. Poročila o nadzorovanju zasebne deške osnovne šole v »Marijanišču«, V. mestne deške osnovne šole, zasebne dekliške meščanske šole v Lichtenthurnovem sirotišču, IV. mestne deške osnovne šole mestne manišinske šole, zasebne deške osnovne šole na Rakovniku, II. mestne dekliške meščanske šole IV. mestne dekliške osnovne šole I. mestne deške meščanske šole in mestne šole na Barju — vsa za šolsko leto 1922./23. — se vzemo soglasno na znanje in predložijo višjemu šolskemu svetu v odobrenje. Zajedno z njimi se pritrli tudi vsem navšetom oziroma naročilom glede poprav in nabav na teh šolah, ki jih je na pristojnem mestu izposlovati. Ko se reši še dvojice internih vprašani zaključijo predsednik sejo ob nolsedmih zvečer.

— **Prisilno upokojenje učiteljstva mi je bilo povod premišljevanja o nekdanjih in sedanjih časih.** V starikonkordatni dobi so bili upokojeni učitelji zelo redki, večina jih je umrla, ko so bili še aktivni. Ako je šolnik vsled starosti ali bolezni težko opravljal svojo službo, so mu dali pomočnika v otuisem okraju »kantnar« imenovanega, ponekod tudi »gehilf«. »Gehilfe« so imeli tudi konjederci in krvniki. — Pomočniku je moral dati učitelj hranosna spalnica pa mu je bila večkrat šolska soba. V stari šolski dobi sem poznal samo enega upokojenega učitelja deloma zadetega od kapl. Imel je pokojnino 1½ krajcarja na dan, šepal je vsak dan k drugi hiši, kjer je dobival kaj jesti. To je bilo pri Sv. Martinu pod Vurbergom. Dotični se je pisal Kaiser. — Dandanes pa se je nameravalo v pokoj prisiliti zdrave čile šolnike imajoče veselje do šole, brez ozira na to, kje bi v sedanji stanovaniski bedi marsikateri upokojenec dobil streho. Redukcija učiteljstva da zopet misliti. Dobro je zadel dopis izven uredništva v 22. številki »Uč. Tov.«, da naj izločijo iste, katerim je učiteljstvo postranski zaslužek. Razmišljanje o raznih ukrepih višjih oblasti provzroča človeku tudi nemirno spanje.

Ziher.

— **Okrajna učiteljska konferenca za brežiški in severiški okraj se je vršila dne 9. junija t. l. v Brežicah.** Ni bila obvezna; učiteljstvo zavedajoč se svojih dolžnosti napram narodu in državi in je zahtevalo samo in se tudi udeležilo skoro polnoštevilno — na svoje stroške. Prihiteli so celo nekateri tovariši iz oddaljenega kozjanskega okraja. Kot gostje so bili navzoči: domače meščanskošolsko učiteljstvo ter gg. okrajni glavar dr. Gregorin in mestni župan dr. Zdošek. — Po devetletnem predsedku. — leta 1914. je bila zadnja — je otvoril konferenco okrajni šolski nadzornik g. Gustav Vodusek. Spominjal se je velikih dogodkov izza te dobe, spominjal se je onih tovarišev, ki so ostali na bojnih poljanah, spominjal se je onih ki so doma legli k večnemu počitku. Dolga, dolga vrsta jih je bila! Slava jim! — Župan g. dr. Zdošek je prinesel konferenci pozdrave mesta Brežic, prinesel slovenskemu učiteljstvu prvi slovenski župan slovenskih Brežic. — Obširno in temeljito poročilo g. nadzornika razmotrivaioče vse pomembnejše vzgojne in učne momente, je marsikomu, posebno mlajšim pokazalo pot, do kateri naj stona. Pokazalo je ponovno da vodi posavsko šolstvo izkušeni šolnik. Žal, se v podrobnosti poročila tu ni mogoče spuščati. — Zaslužno pohvalo je žet tov. Brežant za svoje izernno idealno zasnovano predavanje »Kako vzbujati in širi učitelj jugoslovansko državno misel v šoli in med narodom?« Tu sem bi naj bili prišli poslušati vsi »jugoslovanski »farizeji« kaj narekuje jugoslovanskemu učiteljstvu ljubezen do naroda in države! Točno je zadel tov. Knapič st. ob zaključku konferenca: »Vojna je razrušila vse, ni pa razrušila idealizma učiteljstva!« — Kot živa potreba sta bila na dnevnem redu podrobna učna načrta za zemljepisje — por. tov. Knapič st. — in za zgodovino — por. tov. Jamšek Načrta sta maksimalna, ki ju vsaka šola lahko prilagodi svojim razmeram. Ker bi bilo s tema načrtoma gotovo ustrezno tudi marsikateri šoli izven okraja razmnožita se da le v omejenem številu se naj eventualni reflektanti javnijo z dopisnico tov. Fr. Jamšku nadučitelju v Rajhenburgu. Cena 20—25 di-

narjev. — Končno je bilo sprejetih cela vrsta predlogov: a) Gmotno stanje, b) Izobrazba učiteljstva — revizija učnih načrtov za učiteljska. c) Pomanjkanje učiteljstva na deželi — vse sili v mesto. d) Nadprodukcijskega učiteljstva. e) Prisilno upokojenje starejšega učiteljstva — protest. f) Kaderska služba učiteljstva — predumi. g) Trdi »le« — odprava. h) Predrage šolske knjige. i) Odprava »Matičnih listov« in »Izkazov o šolskem napredku«. j) Odprava krajinl šolskih svetov. k) Pokvarianje mladine izven šole — potreba tozadevnega zakona. l) Kolovrat in preja v učnem načrtu ženskih ročnih del. Pričakujemo, da bodo merodajni faktorji pričeli razmišljati o potrebi okrajnih učiteljskih konferenc da jih bo že prihodnje leto mogoče sklicati toda — s primernimi potninami. Vnovič bi na lastne stroške tudi Posavec ne š!

— **Zrelostni izpiti na državnem ženskem učiteljsku v Ljubljani** so se vršili pod predsedstvom g. univ. prof. dr. K. Ozvalda od 13. do 19. junija. Priglasilo se je 52 kandidatij IV. letnika in 3 privatistinic. Zrelost za osnovne šole se je priznala 48 kandidatijam in sicer zrelost z odliko 19, zrelost pa 29 kandidatijam; ponavljalni izpit se je dovolil 6 kandidatijam, 1 kandidatinja (privatistinja) pa je med izpitom odstopila. Izpričevalo zrelosti so prejele: Ambrožič Roza, Andrejka Katarina (z odliko), Benedičič Vida, Bohle Stanislava (z odliko), Bolha Roza, Bulovec Marija (z odliko), Česnik Leopoldina (z odliko), Dezman Vida, Dokler Bogdana (z odliko), Dovjak Marija (z odliko), Faganel Miroslava, Frank Marija, Globočnik Mercedes, Grum Ljudmila (z odliko), Guzelj Sonja (z odliko), Janežič Barica, Janežič Dora (z odliko), Jeglič Ana, Kastelic Marija, Kavcec Marija, Kavšek Frančiška (z odliko), Konec Alojzija (z odliko), Kordiš Matilda (z odliko), Kozjek Ana, Lenče Iva, Lipovšek Nuša (z odliko), Lipovšek Slava, Lorber Angela, Milavec Josipina, Mozetič Jelica (z odliko), Novak Cecilija, Pavčič Danica, Pavčič Lea, Penko Pavla, Pirnat Terezija (z odliko), Podboj Marija (z odliko), Poljanec Stanislava (z odliko) tudi iz nem. učn. jez., Pucelj Iva, Rainer Meta, Rojnik Elizabeta, Rugelj Zora (z odliko), Sikošek Danica, Smerdeli Marija, Štolfa Vida, Šuligoj Sava (z odliko), Trtnik Marija, Urbančič Marija in Urbinc Ana.

— **Člani društva za mariborski šol. okraj dobe izkaznice za Ptuj pri tov. Mariji Godčevi v Limbušu, ker je društveni predsednik odstopil.**

— **Izlet umetniške šole »Probuda«.** Dne 29. t. m. na praznik sv. Petra in Pavla priredi umetniška šola izlet pod vodstvom ravnatelja šole akad. slikarjem Franjom Strletom in profesorskega zbora, ter društvenim predsednikom »Probuda« prof. Otona Grebenca na Vrhniko, Borovnico in Pekl. Odhod iz Ljubljane do Vrhnike z jutranjim vlakom, potem peš do izvira Ljubljanice in pregled grajščine Galletove, dalje v Borovnico in Pekl. Zvečer zopet z vlakom iz Borovnice.

Skupni sestanek je na južnem kolodvoru točno ob 7. uri zjutraj. Udeleženci izleta dobe polovično vožnjo.

— **Smrtna kosa.** V soboto dne 23. t. m. ob 9. uri dop. je umrla mati našega znanega akad. slikarja in ravnatelja umetniške šole »Probuda« v Ljubljani Franja Strleta v starosti 73 let v Dolenji vasi pri Cerknici. Pogreb predrage je bil v ponedeljek dne 25. t. m. — V Kamniku je umrl tov. Tramte Ignacij, nadučitelj. — Ostalim naše sožalje.

— **Tovarišimaturantje iz l. 1898. mariborskega učiteljskega.** Te dni mine 25 let od naše mature. Potrebno je, da ta »srebrni jubilej« našega delovanja v javni službi dostojno proslavimo in se v to svrhu snidemo vsi še živeči tovariši — brez izjeme. Ker se do danes ni oglasil noben drug s kakim primernim predlogom, zato Vas povabim podpisati, da se snidemo na predvečer občnega zbora UJU, to je dne 7. julija v Ptuj, Narodni dom. Če bo kazalo, pohitim dne 9. julija še v Maribor. Komur je znan naslov Pučelikov in Kumpov, povabi ju k 25-letnici! — S tovariškimi pozdravom Franjo Cvetko, t. č. okrajni šol. nadzornik v Murski Soboti.

— **Novomeško učiteljsko društvo.** Običajen sestanek na Čatežu bo letos v torek 3. julija. Odhod iz Novega mesta malo pred 7. uro zjutraj. Seveda samo ob lepem vremenu. M. Matko.

— **Maturu na ljubljanskem žen. učiteljsku** je napravila tudi gdč. Anica Bercé. Ime je v zadnjem poročilu pometoma izostalo.

— **Na vdanostno brzovajko, katero je odposlalo učiteljstvo ljubljanskih osnovnih in meščanskih šol s svoje letošnje uradne konference Nj. Veličanstvu kralju Aleksandru in Nj. Veličanstvu kraljici Mariji, je dobil mestni šolski nadzornik M. Hočevar od šefa kabineta v Beogradu sledeči odgovor: Njegovo Veličanstvo Kralj blagovoleo je narediti, da se izjavi Njegova i Njenog Veličanstva Kraljice srdačna zahvalnost Ljubljanskim učiteljima na izrazima udanosti prilikom učiteljske redovne skupštine.**

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

— **Prvi strel zoper šolske odre.** »Slovenec« piše: »Okrajni šolski svet v Krškem se je te dni osmelil izdati neke posebne vrste obvestilo na enega izmed krajinl šolskih svetov svojega okrožja. — Dotični krajinl šolski svet je namreč iz tehtnih vzrokov dal odstraniti iz učne sobe I. razreda ondi stalno stoječ igralni oder kar pa ni bilo prav šolskemu yoditelju ki se je zato pritožil na okrajni šolski svet v Krškem. In res je dobil dovoljenje od njege, da sme vso odrovo ropotijo zopet shraniti v učno sobo zadal za šolske klopi: če naj pa oder zopet nazaj postavi ali ne, bo odločil višji šolski svet! — Opozorjamo torej višji šolski svet na ta velemodri odlok okrajnega šolskega sveta s prijazno prošnjo, da naj tega blagohotno podučti, da ima samo krajinl šolski svet pravico odločati o morebitni uporabi šolskih prostorov v kakšne druge namene razen učne, ki pa vendar morajo biti v bližnji zvezi z učnimi. — Da bi pa učilnica bila izpremenjena v gledišče in obenem v plesišče tega nobeden, tudi ne krajinl šolski svet, ne sme dovoliti, kaj šele okrajni ali celo višje!« — Iz navedenega je razvidno, kako nujno bi nam bil potreben vzorec zlozljivega šolskega odra za šolsko sobo (kier ni telovadnice) ker stalni oder v šolski sobi gotovo moti prostorno ni pa tudi priporočljivo shranjevanje odra v šolski sobi. Predstave mladine na šolskih odrih so velikega vzgojnega pomena zato pričakujemo, da bo to delovanje šolska oblast podpirala in enako da mu tudi krajinl šolski sveti ne bodo nasprotni izvzemši slučajev, kier je v ozadju kaka intriga zoper učiteljstvo in šolo, kakor je najbrže v gorenjem slučaju.

Iz nase stanovske organizacije.

Iz poverjeništvu UJU v Ljubljani.

+pov **Popravek.** — Člani obmejnega odseka so: Močnik Peter, kot član ož. sosveta, Mervič Anton, Stravs Karel (za južni del), Mencin Rudolf (za Meziško dol.), Dobršek Karel (za marib. oblast), Peternel Ludovik (za Prekmurje). — Namestniki: Lešnik Mir., Pučelik Mir., Mavrič Karel. — Ker Dobršek K. ni član organizacije, vstopi na njegovo mesto Lešnik Mir.

+pov **Delegati na pokrajinski skupščini v Ptuj:**

XXIV. **Kozjansko društvo.** Delegata: 70. Štinec Franc — Prevorje pri Pilštajnu. 71. Kravarič Ivan — Virštanj. — Namestnika: 68. Potočnik Ante — Podsreda. 69. Rauterjeva Ottilija — Št. Vid pri Planini.

XXV. **Laško društvo.** Del.: 72. Gnuš Anton — Dol pri Hrastniku. 73. Kern Ivan; 74. Kernova Irena — oba v Trbovljah-Vode. — Nam.: 70. Jurko Vitko; 71. Hallerjeva Pavla — oba na Dolu. 72. Hofbauer Lojze — Hrastnik.

XXVI. **Litijsko društvo.** Del.: 75. Levstik Janko — Zagorje o. S. 76. Pelko Matija — Toplice na Zagorju. 77. Čuček-Kleinmayerjeva Julijana — Krka. — Nam.: 73. — 74. Kolenc Lojze — Zagorje o. S. 75. Bežkova Mila — Veliki Gaber.

XXVII. **Meziško društvo.** Del.: 78. Močnik Peter — Guštanj. 79. Kogelnik Franc — Črna. — Nam.: 76. Möderdorfer Vinko; 77. Feinig Ivo — oba v Mežici.

XXVIII. **Šmarsko rogaško društvo.** Del.: 80. Kurbus Toma — Slivnica. 81. Glinšek Ivan — Rog. Slatina. 82. Verk Miloš — Sv. Križ pri Slatinj. — Nam.: 78. Stritar Josip, 79. Lečkerjeva Tilka — oba Sv. Vid pri Grobelnem. 80. Kregarjeva Marija — Počnikva.

XXIX. **Ljubljansko društvo.** Del.: 83. Malnarič Ivan. 84. Dimnik Ja-